

DĖL ŽEMĖS SKLYPO TURGAUS G. 24 DETALIOJO PLANO, PATVIRTINTO KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS VALDYBOS 2001 M. SPALIO 11 D. SPRENDIMU NR. 511 „DĖL ŽEMĖS SKLYPO TURGAUS G. 24 DETALIOJO PLANO PATVIRTINIMO“, KEITIMO SPRENDINIŲ DERINIMO

Atsakymas į 2024 m. rugpjūčio 9 d. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos raštu Nr. REG22029087 pateiktas pastabas.

1. Neatsižvelgta į išduotų Teritorijų planavimo sąlygų, dokumento Nr. REG286492 (toliau Sąlygos) punktą 1.5., kur nurodoma, kad būtina numatyti sprendinius kompleksiskai pagrindžiant atliktų archeologinių, urbanistinių, istorinių, kraštovaizdžio, želdynų tyrimų pagrindu. Sprendiniai, turi būti aiškūs ir tikslūs, ko nėra pateiktame dokumente, nes reglamentuojamas leidžiamas aukštis nurodomas - 85 m su nurodyta pastaba, kad planuojami leidžiamojo užstatymo aukščio bei pastatų aukštų skaičiaus reglamentai gali būti tikslinami pagal atliktus istorinius, archeologinius, ikonografinius tyrimus nekeičiant ir nekoreguojant detaliojo plano sprendinių. O pateiktame 6 priede: Bažnyčios atkūrimo galimybių studijoje, nurodomas maksimalus aukštis – 75 m, žiūr. 2.2.5. Išvados: Jono bažnyčios su autentišku bokštu, siekiančiu 75 m, atstatymas turėtų teigiamą poveikį miesto siluetai bei panoramoms, gražintų aukščiausią istorinio branduolio akcentą, kuris identifikuojamas iš įvairių Klaipėdos miesto taškų, taip pat skyrius 2.6. Pasiūlymai ir išvados: Remiantis istorine medžiaga, esamos situacijos analize, tikslinių grupių poreikiais bei Lietuvos ir Europos patirties analizės pavyzdžiais, tikslinga tolimesnes Šv. Jono bažnyčios atkūrimo galimybes vertinti išskiriant tris pagrindines alternatyvas: I alternatyva – autentiškas Šv. Jono bažnyčios su bokštu atstatymas. Siūloma atstatyti originalaus dydžio bažnyčią (tūris: 24350 m³) bei originalaus dydžio bažnyčios bokštą (tūris: 5100 m³, aukštis: 75 m), išlaikant istorinę šių pastatų formą, dalinai atkuriant išorės medžiagiškumą, interjero sprendimus ir vidines erdves pritaikant šiuolaikiniams poreikiams. <...>. Sprendiniai dvilypiai ir neaiškūs.

Atsakymas.

Siūlomi sprendiniai grindžiami atliktais archeologijos, istorijos tyrimais, situacijos urbanistine analize. Patikslinta aiškinamojo rašto 22 psl. ir pagrindinio brėžinio reglamentų lentelėje, kad galimas aukštis iki 75 m., įrašant pastabą, kad kryžiaus aukštis į užstatymo aukštį neįskaičiuojamas.

2. Taip pat neatsižvelgta į Salygų punkto 1.5 nurodymą, kad būtina nustatyti įstatymais pagrįstus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos privalomuosius reikalavimus. Nėra priimta konkrečių sprendinių dėl Klaipėdos Šv. Jono bažnyčios vietos (unikalus kodas 42597) vertingųjų savybių išsaugojimo: 7.1.3.4. žemės ir jos paviršiaus elementai <...> kultūrinis sluoksnis <...> kapai (mirusieji laidoti XVIII-XIX a. mediniuose karstuose; dalis palaidojimų suardyta 1925 m. rudenį įrengiant bažnyčioje naują šildymo sistemą, vėliau tiesiant komunikacijas ir kitų žemės darbų metu, 1970-1974 m. ištirti du palaidojimai, iš kurių vienas buvo suardytas ir rasta pavienių žmonių kaulų iš suardytų kapų, 1994-1995 m. ištirti dar 6 apardyti palaidojimai ir taip pat rasta daug pavienių žmonių kaulų iš suardytų kapų; -, 2018 m.).

Atsakymas.

Siekiant išsaugoti Klaipėdos Šv. Jono bažnyčios vietos (unikalus kodas 42597) vertingąsias savybes <...žemės ir jos paviršiaus elementai <...> kultūrinis sluoksnis <...> kapai (mirusieji laidoti XVIII-XIX a. mediniuose karstuose; dalis palaidojimų suardyta 1925 m. rudenį įrengiant bažnyčioje naują šildymo sistemą, vėliau tiesiant komunikacijas ir kitų žemės darbų metu, 1970-1974 m. ištirti du palaidojimai, iš kurių vienas buvo suardytas ir rasta pavienių žmonių kaulų iš suardytų kapų, 1994-1995 m. ištirti dar 6 apardyti palaidojimai ir taip pat rasta daug pavienių žmonių kaulų iš suardytų kapų; -, 2018 m.), yra atliekami detalūs archeologiniai tyrimai.

Dar 2020 m. Seimo nutarimu Šv. Jono bažnyčios atstatymą paskelbus valstybinės reikšmės projektu buvo pradėti archeologiniai tyrimai bažnyčios bokšto ir pastato vakarinės dalies apimtyse (iki pamatų viršaus). 2021 m. tyrimai buvo tęsiami su tikslu ištirti bokšto statybai reikiamą teritoriją iki įžemio, iškelti čia esančius kapus. Tyrimų metodika parinkta atsižvelgiant į projektuotojų sprendinius.

2021 m. buvo atlikti įvairūs specialieji tyrimai: architektūriniai fotogrametriniai tyrimai (UAB „Gistama“), Šv. Jono bažnyčios pamatų architektūros konstrukcijos tyrimai (UAB „Senamiesčio projektai“), reikalingi senųjų pamatų būklei įvertinti. Visa mokslinių tyrimų medžiaga pateikta detaliojo plano aiškinamajame rašte ir prieduose.

Aiškinamasis raštas papildytas Nekilnojamojo kultūros vertybių apsaugos įstatymo 9 str. 3 ir 5 p., nuostatomis: <...jei vykdant archeologinius tyrimus, atliekant statybos ar kitokius darbus būtų aptikta archeologinių radinių ar nekilnojamojo daikto vertingųjų savybių, valdytojai ar darbus atliekantys asmenys apie tai privalo pranešti savivaldybės paveldosaugos padaliniiui, o šis informuoja Departamentą. Departamentas gali sustabdyti darbus 15 dienų. Per šį terminą jis kartu su savivaldybės paveldosaugos padaliniu turi patikrinti pranešimą ir priimti sprendimą inicijuoti ar neinicijuoti aptiktos <...> vertingosios savybės atskleidimą ir apsaugos reikalavimų patikslinimą. Institucija, priėmusi sprendimą <...> saugomo objekto naujai aptiktos vertingosios savybės

nustatymą bei apsaugos reikalavimų pakeitimą, gali iki 6 mėnesių apriboti ar uždrausti darbus, kurie pačiame objekte, jo teritorijoje ar apsaugos zonoje galėtų pažeisti vertingąsias savybes...>

Dėl palaidojimų – archeologinių tyrimų metu rasti palaikai buvo perduoti Vilniaus Universiteto, Medicinos fakulteto antropologams. Jų parengta ataskaita pateikta archeologinių tyrimų specialiuoju tyrimų priede ir tekstinėje dalyje prie individualių kapų aprašymo. Perlaidojimo klausimą turi spręsti žemės sklypo valdytojas.

3. Neatsižvelgta į Salygų punktus 1.1, 1.3. Nepriimtinas detaliojo plano sprendinių teiginys, kad „Patvirtinus detalų planą, pagal atliktus archeologinius tyrimus turės būti tikslinamas Klaipėdos Šv. Jono bažnyčios vietos (unikalus kodas 42597) apibrėžtos teritorijos bei apsaugos zonos ribų planas“. Atsižvelgiant į atliktų tyrimų kiekį ir turinį, pirmiausia, jų pagrindu turi būti tikslinamos kultūros paveldo vertybių vertingosios savybės (vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 8 str. nuostatomis) ir vertinimo tarybos išvados/sprendimo pagrindu rengiami sprendiniai, o ne atvirkščiai. Taip pat nėra aišku ir pagrįsta, kad vertybės teritorija dalinama į 2 sklypus, ir ar tai tikrai būtina siekiant atkurti aikštę priešais bažnyčią, kuri veikė kaip viešoji erdvė (atsižvelgiant į doc. Dr. Vasilijaus Safronovo istorinio tyrimo išvadą). Aktualūs aspektai analizuojami ir Klaipėdos senamiesčio (u.k. 16075) teritorijos, Turgaus g. 24 Šv. Jono bažnyčios (u.k. 42597) 2021 m. detaliųjų archeologinių tyrimų ataskaitoje, kur numatyti paminklo sauginiai reikalavimai: „<...> 2. Atstatant bažnyčios bokštą siūloma apsaugoti šalia esantį ankstesnį užstatymą, jo neardant. Kitu atveju šis klausimas paliekamas spręsti Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybai; 3. Jeigu atstatant Šv. Jono bažnyčios bokštą yra planuojami invaziniai veiksmai į bokšto pamatus, šį klausimą būtina atskirai aptarti Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybai.“

Atsakymas.

Pastaba patikslinta aiškinamojo rašto 31 psl.: Detaliuoju planu siūlomos Turgaus g. 24 žemės sklypo ribos apima didesnę teritoriją, nei archeologiniais tyrimais atkastų pamatų kontūras, į sklypo ribas patenka apibrėžtos Šv. Jono bažnyčios vietos (unikalus kodas 42597) teritorija. Kadangi archeologiniai tyrimai Šv. Jono bažnyčios vietoje nėra baigti, kol kas netikslinga rengti Klaipėdos Šv. Jono bažnyčios vietos (u. k. 42597) nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akto projektą, tikslinant apskaitos duomenis ir teritorijos ribų planą. Šiuo metu atkastos statinių liekanos jau yra nustatytos Klaipėdos Šv. Jono bažnyčios vietos (u. k. 42597) vertingosiomis savybėmis, Kultūros vertybių registre yra teikiamos ir nuorodos į tyrimų dokumentaciją (KPD ketvirtosios vertinimo tarybos 2023-07-12 posėdžio protokolas Nr. VL-9).

Vertybės teritorija nėra dalinama į du sklypus, antras sklypas aikštei formuojamas už esamos vertybės – Klaipėdos Šv. Jono bažnyčios vietos (u.o.k. 42597) teritorijos ribų. Kaip ir minėta, sklypas formuojamas remiantis doc. Dr. Vasilijaus Safronovo istorinio tyrimo išvada ir Klaipėdos senamiesčio specialiuoju planu, kuriame buvo numatytas atskiras sklypas aikštei.

Brėžiniuose ištaisyta techninė klaida – patikslinta formuojamo sklypo Nr. 1 riba ties šiaurės rytų apside (minimaliai išlindo kampas), kad Jono bažnyčios vietos (unikalus kodas 42597) teritorija pilnai patektų į formuojamo sklypo ribas.